

kirjaamo@energiavirasto.fi
(kopio ville.vare@energiavirasto.fi)

Viite: Dnro 1841/402/2018.

Suomen Sähkökäyttäjät ry:n lausunto 15 minuutin tasejaksoon siirtymisestä sekä siihen liittyvästä selvitystyöstä

Suomen Sähkökäyttäjät ry (ELFI) kiittää mahdollisuudesta lausua 15 minuutin tasejaksoon siirtymisestä sekä siihen liittyvästä selvitystyöstä. ELFI edustaa sähkön netto-ostajia, joiden osuus Suomen vuotuisesta sähkökäytöstä on lähes 20 %.

ELFIN näkökulmasta tärkeintä on turvata sähkömarkkinoiden tehokas ja yhtenäinen toiminta sekä huomioida eri liiketoiminnoista tulevien ja eri kokoisten asiakkaiden mahdollisuudet osallistua aktiivisesti 15 minuutin tasemarkkinoille. Tämä mahdollistaisi mukana oleville yrityksille taloudellisen lisäarvon sekä yritykselle itselleen että sähköjärjestelmälle. Siirtymän onnistuminen vaatii mielestämme kolmen asian toteutumista ja huomioimista.

1. Suomen ja Ruotsin sähkömarkkinoiden siirtymisen samanaikaisuus.

Suomen sähkömarkkinoiden tehokkaalle toiminnalle ovat Ruotsin sähkömarkkinat tärkein naapurimarkkinoistamme. Tämä tehokkuuslisä ja Ruotsin rooli koskee myös säätösähkömarkkinoita ja taseselvitystä. Suomen sähkömarkkinoiden nopea joustava tuotanto on vain murto-osa Ruotsin markkinoilla olevien suurten vesivoimaloiden joustavasta tuotannosta. Sähkökäyttäjien aktiivisella osallistumisella markkinoille emme tätä mahdollista vajetta voi riittävästi kompensoida. Suomen tulee siirtyä 15 minuutin tasejaksoon samaan aikaan Ruotsin kanssa, ei ennen eikä jälkeen Ruotsin.

2. Eri sähkömarkkinoiden (spot, intraday ja säätösähkö) aikajaksojen tulisi olla samat, joko 1 tunti tai 15 minuuttia.

Sähkömarkkinoiden arvoketju muodostaa kokonaisuuden, jossa markkinaosapuolet toimivat. Myös sähkökäyttäjien toiminnot ovat rakennettu siten, että osallistuminen markkinoille muodostaa energiataloudellisesti toimivan ja loogisen kokonaisuuden, erityisesti tämä koskee päivän sisällä käytävää kauppaa. Myöskään rakenne, jossa sähköenergia ostetaan tunnin pituisissa aikajaksoissa ja lopullinen taseselvitys tehdään 15 minuutin aikajaksoissa, ei ole optimaalinen vaan heikentää luottamusta pohjoismaisten sähkömarkkinoiden tehokkaaseen toimintaan. Olisi valitettavaa, jos kustannustehokkaimmaksi toimintatavaksi muodostuisi sähkön ostaminen nykyisten markkinarakenteiden ulkopuolelta, kahdenvälisin pörssihinnasta riippumattomin sopimuksin.

3. Vapaaehtoisuus siirtymässä 15 minuutin tasejaksoon.

Sähkönostajien kustannustehokkaat mahdollisuudet siirtyä 15 minuutin tasejaksoon vaihtelevat hyvin paljon sekä liiketoiminnoittain että käyttöpaikoittain. Näin merkittävässä sähkömarkkinamuutoksessa tulisi huomioida korostuneesti sähkönostajien kyky siirtyä uuteen tasejaksoon. Parhaat arvioijat ovat yritykset itse omien liiketoimintojensa osalta.

Sähkön ostajille toimiminen sähkömarkkinoilla ei ole heidän pääliiketoimintoja ja siirtyminen uuteen lyhyempää tasejaksoon tulisi tehdä sähkökäyttäjille mahdollisimman joustavaksi. Yrityksille tulisi antaa siirtymäaika, joka rajoissa he voivat tehdä omien liiketoimintojensa lähtökohdista päätöksen lopullisen siirtymisen ajankohdasta.

Energiaviraston tekemä selvitystyö oli laadultaan hyvä, mutta olisimme toivoneet siihen selkeämmin analyysiä muutoksen merkityksestä sähkön ostajille. Selvityksen painopiste oli verkkoliiketoiminnoissa, joiden rooli sähkömarkkinoilla on tehokkaan infran tarjoaminen sähkömarkkinaosapuolten käyttöön. Nykyistä lyhyempää tasejaksoa ei tulisi tarkastella ensisijaisesti järjestelmän vaan markkinaosapuolten näkökulmasta.

ELFIä huolettaa mahdollinen rakenteellinen muutos, jonka 15 minuutin tasejakso voi tuoda tullessaan. Jos sähkönostajat siirtyvät muutoksen myötä systemaattisesti osaksi isompaa sähkötasetta, niin siirrymme takaisin 2000-luvun vaihteen markkinarakenteeseen, jossa suurilla tuottajilla oli omissa taseissaan myös suurimmat käyttäjät. Miten käykään sähkömarkkinoiden tehokkuuden, läpinäkyvyyden, pörssin markkinaosuuden ja likviditeetin?

Kunnioittaen
Suomen Sähkökäyttäjät ry

Pasi Kuokkanen
Toimitusjohtaja